

Een bulletin uitgegeven
voor de bewoners van Frederiksoord
en omgeving

DE STAR

star.frederiksoord@home.nl
www.de-star.nl

Hernieuwde uitgave
Jaargang 14 · Uitgave 1 · Maart 2020

Mooiste en duurzaamste vrijwilligersdorp van Nederland Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – De ANWB heeft een verkiezing uitgeschreven van het mooiste dorp van Nederland. Een van de genomineerde dorpen is Frederiksoord.

*Wij wisten natuurlijk al lang
dat we een prachtig dorp hebben.
Dat moet doordringen in het hele land.*

In Kort Kolonienieuws leest u hoe u uw stem op Frederiksoord kan uitbrengen. Mooi zijn is één, mooi blijven is twee. Dat vraagt goed beheer en onderhoud. We hebben een aantal mooie lanen. Om deze voor de toekomst te bewaren moeten ze op tijd worden vernieuwd. In Nieuws van/ uit Huis Westerbeek kunt u hierover lezen.

We mogen ons koploper noemen in het duurzaam bouwen. Aan de Hooiweg wordt nu een eerste off-grid ready koloniewoning gebouwd. Ook daarover leest u in dit blad. Even bijzonder is dat onze dorpen in zuidwest Drenthe behoren tot de plekken in Nederland met de meeste vrijwilligers. Er wonen bijkans meer vrijwilligers dan inwoners. De koloniedorpen hebben een fijnmazig netwerk van verenigingen, stichtingen, etc. die voornamelijk draaien op de inzet van vrijwilligers. Veel inwoners zijn bij meerdere organisaties en projecten betrokken. Dat is misschien wel de belangrijkste reden dat we een prachtige leefomgeving hebben. De redactie maakt een rondgang langs een aantal organisaties van vrijwilligers. In de volgende editie van De Star willen we hierover schrijven.

In april vieren we dat het 75 jaar geleden is

dat Frederiksoord door Canadese soldaten werd bevrijd. Jannie Specht heeft dit als kind meegemaakt. We laten haar aan het woord. De historische foto is door de historische vereniging 't Fledder Kerspel ter beschikking gesteld.

AGENDA

Tijdens de maken van deze uitgave trof de regering verregaande maatregelen in verband met de uitbraak van het Covid-19 virus. Daardoor zijn ook in Frederiksoord en omgeving diverse evenementen afgelast of onzeker geworden. Een van de afgelaste evenementen was de NL-doet vrijwilligers dag op 14 maart. Ook het Museum De Proefkolonie is tot nader bericht gesloten.

In de vorige uitgave stond vermeld dat het beeld Tuinhazenooren bij het 120-jarig jubileum van de Van Swieten Tuinbouwschool was aangeboden. Dat was niet het geval. Het beeld werd aangeboden bij het 100-jarig bestaan van de oud-leerlingen vereniging VOLDGAVST.

De redactie wenst u weer veel leesplezier.

75 Jaar bevrijding

FREDERIKSOORD – Om hierover meer te weten te komen bezoeken we Jannie Specht. Met haar man Herman runde zij de kolonie kruidenierswinkel in Frederiksoord. Zijn vader was een ‘echte kolonist’. Hij was ‘opgezonden’ vanuit Den Haag. Bij het Hotel werden zijn broertjes en zusjes verdeeld over koloniegezinnen, allemaal naar een ander gezin.

Jannie was acht toen de oorlog uitbrak, ze woonde aan de van Eemneslaan met ouders, zus en broer. Die eerste dag van de oorlog liepen alle kinderen naar de Wilhelminalaan om te kijken naar de eindeloos lijkende stoet Duitsers te paard, op weg naar de Afsluitdijk. Zoals velen aan de van Eemneslaan hadden ze onderduikers in huis. Er was genoeg te eten. Soms werd er stiekem een varken geslacht door slager IJdel. Het vlees werd tot worst en ham gemaakt of ingemaakt in Keulse potten. De rogge maalden ze zelf, ieder honderd slagen, hier werd brood van gebakken. Ze herinnert zich de spanning rond het luisteren naar de radio, de kinderen buiten om te waarschuwen bij onraad. Haar moeder droeg altijd een foto van de koningin bij zich. De dokter waarschuwde: ‘moedertje, moedertje, denk toch om je kinderen’. Het gezin is de oorlog goed doorgekomen. Haar vader knapte op van de tbc, maar vlak voor de bevrijding overleed haar broer aan difterie.

12 april 1945 kwam de oorlog hier ten einde. De kinderen hoorden van de komst van de Canadezen. Nadat vader had gekeken of de kust veilig

Een Canadese pantserwagen heeft positie gekozen in Frederiksoord.

was, mochten zij ook gaan kijken. Bij Hoeve Marianne stonden lange tafels met daarop witbrood en chocola. De kinderen keken hun ogen uit en mochten van al dat heerlijk eten. Het was feest. Er kwam een feesttent aan de Vledderweg, er was muziek en er werd gedanst. Herman, die later Jannie’s man werd, speelde accordeon in een bandje, zij speelden op alle bevrijdingsfeesten in naburige dorpen. De tanks voor bakkerij Spikman vormden een trekpleister, de meisjes vlogen erop af. Twee meisjes uit Frederiksoord trouwden later met een Canadese bevrijder. Alie Bult, onderwijzeres in Nijensleek, trouwde met de handschoen om zich daarna bij haar man in Canada te voegen.

De eerste off-grid ready koloniewoning wordt gebouwd

FREDERIKSOORD – In 2003 ontvouwde toenmalig directeur Jan Mensink van de Maatschappij van Weldadigheid een plan voor het bouwen van energieneutrale woningen. Op plekken in het landschap van Frederiksoord en Wilhelminaoord waar voorheen kolonisten woningen stonden, moesten weer woningen worden gebouwd naar model van de oorspronkelijk door Johannes van den Bosch ontworpen huisjes.

In 2011 werd de eerste koloniewoning nieuwe stijl opgeleverd.

Frederiksoord plaatste zich in de voorhoede van duurzaam en energie besparend bouwen. Nu anno 2020 is de 43e woning in aanbouw, waaronder de eerste off-grid woning. Het is weer een innovatieve voorlopers positie voor Frederiksoord. Off-grid betekent wonen zonder nutsaansluitingen, gas, water, elektra en riolering. Wanneer dat nog niet geheel mogelijk is maar er wel voorzieningen worden getroffen om dit op termijn wel mogelijk te maken, noemt men het off-grid ready.

Op 21 februari van dit jaar werd de eerste off-grid ready koloniewoning officieel gepresenteerd. Hans Cevat en Wanda Toppinga durven het aan om de eerste bewoners te worden

van een woning zonder aansluiting op waterleiding, riool en gas. De bedoeling is dat in de toekomst ook de aansluiting op het elektriciteitsnet niet meer nodig zal zijn. De mogelijkheden voor b.v. thermische opslag van elektriciteit zijn nu nog onvoldoende toepasbaar en worden uitgesteld naar later.

De innovatieve koloniewoning is in aanbouw aan de Hooiweg in Frederiksoord op een locatie met schitterend uitzicht rondom. Een

tachtigtal genodigden en belangstellenden zagen hoe wethouder Henk Doeve samen met Wanda Toppinga een plaquette in de buitenmuur van het huis metselden. Hans en Wanda hopen deze zomer hun nieuwe huis te kunnen betrekken. Wanneer u wilt weten welke technieken worden toegepast bij wonen zonder aansluiting op riool en waterleiding, kunt u kijken op hun mooie website www.koloniewoningoff-grid.nl

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- Aan de noordzijde van de Hooiweg ter hoogte van Hoeve Prinses Marianne worden voorbereidingen getroffen voor de bouw van nog 2 x 4 **duurzame koloniewoningen**. Vroeger stonden hier 13 koloniehuisjes. De ontsluiting komt via de Boergrup. De planning voor de bouw is vanaf eind 2021.
- Achter de tuinen van de Tuinbouwschool aan de Molenlaan worden dit jaar **twee koloniewoningen** gebouwd. Dat gebeurt in fasen en met de nodige omzichtigheid, omdat er beschermde dieren, zoals ringslang en hazelworm in dit gebied leven. Na langdurig uitgebreid onderzoek van flora en fauna is vergunning verleend door de gemeente en ontheffing door de provincie. Het terrein wordt vanwege de lage ligging deels opgehoogd. Dit geeft de mogelijkheid voor terrasvorming in de tuin. Voor de dieren worden rond de erven natuurlijke wallen en een takkenbult aangelegd.
- Samen met de Stichting Weldadig Oord wordt onderzocht of de **oude museumwoning** op de Koloniehof weer als zodanig in gebruik genomen kan worden.
- Huis Westerbeek krijgt een **onderhoudsbeurt**. De buitenkant wordt opnieuw geschilderd.
- Op 20 april organiseert de Stichting Landschapsbeheer Drenthe een **informatiebijeenkomst** over de uitkomsten van het veiligheidsonderzoek in de bossen en lanen in opdracht van de MvW. In het afgelopen jaar zijn meer dan 3.000 bomen onderzocht op veiligheid en ziekte. Veel bomen worden gesnoeid en een klein deel moet helaas worden gekapt. Omdat de bossen en lanen opengesteld zijn voor publiek staat veiligheid voorop. De bijeenkomst vindt plaats in Grenzeloos en Zo in Doldersum.
- De **karacteristieke lanen** zijn onderdeel van het bijzondere cul-

tuurlandschap van de koloniën. Om dit voor de toekomst te bewaren, moet om de zoveel jaren een laan worden onderhouden of vernieuwd. Dit jaar is een deel van de Prins Hendriklaan aan de beurt. Een groot deel van de bomen is slecht en alle kanten uitgegroeid. Bovendien ligt er op de laan een leemlaag die verwijderd moet worden. De eiken zijn inmiddels gekapt en de leemlaag is verwijderd. In het najaar worden de nieuwe bomen geplant. Vanwege een bijzondere vleermuis die hier foerageert, komen er voor een periode van vijf jaar aan weerszijden hoge struiken. Deze worden eerstdaags geplant. Op termijn ontstaat er weer een mooie laan.

De tuinen van de tuinbouwschool komen weer in beeld

FREDERIKSOORD – Het is het afgelopen jaar nogal stil geweest rondom de ontwikkelingen op het terrein van de voormalige tuinbouwschool. Toch is er niet stilgezetten.

Recent is de Stichting Tuinen van de Tuinbouwschool opgericht. Het is een initiatief van Ruud Slot, Bob Veltman (Weldadig Oord) en Martin Wemes. De nieuwe stichting gaat de regie voeren over het herstel en de ontwikkeling van de oude tuinen van de school. Het is nodig om bestaande activiteiten, nieuwe ideeën en initiatieven te coördineren binnen een totaalplan. Daarnaast gaat de nieuwe stichting op zoek naar middelen om dit te realiseren. De stichting laat zich adviseren door de Commissie Leefomgeving (Ciel) van de Provincie. Tegelijkertijd wordt er intensief contact gehouden met de Tuinen van Frederiksoord waar de Fruithof en de Van Swieten-tuin zijn ondergebracht. Binnenkort is er een gesprek met drie landschapsarchitecten, oud-leerlingen van de school, om een beleidsplan te ontwikkelen.

Een van de al in uitvoering zijnde projecten op het terrein is het herstel en inrichting van de oude kolonieschool, die vroeger in de Koloniehof te zien was. Een aantal vrijwilligers onder leiding van Henk Mantje zijn bezig met het inrichten van de Franse tuin. Ze worden daarbij geholpen door leerlingen van

het Terra College uit Meppel, in het kader van hun praktijkopleiding. Door de leerlingen wordt eveneens een beheersplan voor de kassen allee gemaakt. Op een veldje tussen de kassen en de school werkt Eva Flendrie (Circulaire Versnellers) aan het project Voedsel van de Makkertuin, geïnspireerd door het project Makker van een Akker. Samen met de Stichting Veuruut wordt een voedseltuin ingericht waar mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt voedsel gaan verbouwen. Het wordt een leertuin en een ontmoetingsplaats. Ook is begonnen met het opknappen van oude kassen. Circulaire Versnellers begint in een van de kassen een innovatieproject met een circulair voedselsysteem. Wat betreft de ontwikkelingen met de bestemming van de gebouwen, wordt binnenkort een voorlopig besluit van de Gemeente Westerveld verwacht over het ingediende bestemmingsplan. Wij hopen u daar een volgende keer over te kunnen informeren.

De tuinen zijn open voor publiek. Er is een wandelroute en de tuinen zijn opgenomen in de Proefkolonieroute.

Wilde narcissen op koloniale erven

Narcissus pseudonarcissus, beter bekend onder de Nederlandse naam **Wilde Narcis**, kleurde ooit ieder voorjaar de beekdalen geel. Deze opvallend bloeiende plant werd door de bewoners uit de omliggende dorpen uitgestoken en op eigen erf geplant.

Hierdoor is de wilde narcis, ook in de tuinen van de Koloniën van Weldadigheid, uitgegroeid tot een echte tuinplant.

Tot ver in de jaren '50 van de vorige eeuw werden nog enkele wilde populaties aange-

troffen in het gebied van de Wapserveense Aa. Bodembestemming en een ander maaibeheer is er de oorzaak van dat de wilde narcis op zijn natuurlijke groeiplaatsen totaal is verdwenen. Alleen op enkele erven bij de boerderijen en de koloniehuisjes van de Maatschappij van Weldadigheid overleeft ze nog. Echter ook op deze erven is de wilde narcis sterk bedreigd door tuinrenovaties. Ook het verbreden van wegen en fietspaden in het verleden is hieraan debet. Het zou erg jammer zijn als deze narcis, die ooit in het

voorjaar beeldbepalend was, voorgoed zou verdwijnen. Heeft u nog een groepje wilde narcissen in uw tuin staan? Meldt dat dan via e-mail herbariumfriscum@gmail.com Hiermee kunnen wij een goed beeld krijgen van de verspreiding in onze leefomgeving.

Kort Kolonienieuws

- Op 20 januari hebben de Belgische en Nederlandse ministers van Cultuur het vernieuwde en **aangepaste nominatiedossier van de Koloniën van Weldadigheid** voor nominatie Werelderfgoed van UNESCO ondertekend. Het dossier is tot stand gekomen in samenwerking met het adviesorgaan ICOMOS van UNESCO. In de nieuwe nominatie worden alleen Frederiksoord, Wilhelminaoord, Veenhuizen en Wortel(B) voorgesteld als Werelderfgoed waardig. De beslissing valt in de zomer 2020.
- De vrijboerhoeve 't Kiemt aan de van Swietenlaan 1 krijgt een nieuwe naam om verandering te voorkomen met een andere gelijk genaamde organisatie op het terrein van energietransitie. Het wordt nu **Versnellingshoeve**, met een verwijzing naar het door VNO-NCW, MKB en overheid opgezette Versnellingshuis. Dit past beter bij de doelstelling om startups op het gebied van kleinschalige circulaire economie te faciliteren.
- De **ANWB** organiseert een verkiezing van het

mooiste dorp van Nederland. Een van de voorgedragen dorpen is Frederiksoord. Stemmen kan op www.anwb.nl/mooistedorpen

- De **natuurvoedingswinkel** in de voormalige tramremise is overgenomen door Els de Clippeleir en gaat 1 mei verhuizen naar de woning bij de Koloniehof onder de naam 'Bij Els'.
- De **multitouch tafel** waarmee bezoekers in de voormalige Koloniehof konden nagaan of er onder de vele kolonisten familieleden waren, is weer opgesteld in het museum De Proefkolonie. De tafel was na lekkage ernstig beschadigd, maar is nu weer beschikbaar.
- Woonzorglocatie De Menning** in Wilhelminaoord heeft sinds afgelopen december een grotere levensmiddelenvoorziening dan voorheen. Jumbo Noordwolde verzorgt de inrichting en bevoorrading van voornamelijk langer houdbare artikelen. Daarnaast zijn er non-food artikelen te koop, zoals cadeauartikelen en kaarten afkomstig via Marcel Hankel, maar ook artikelen gemaakt door de handwerkclub o.l.v. vrijwilligers. De win-

kel is gelegen achter de receptie en is toegankelijk voor bewoners en niet-bewoners van De Menning. Dankzij vrijwilligers kan de winkel op meerdere dagen en tijdstippen geopend zijn. **Openingstijden:**

Maan-, woens- en vrijdag van 10.00-12.00 uur
Donderdag van 14.30-16.30 uur
Zaterdag van 11.00-12.00 uur

Als er meer vrijwilligers bijkomen kunnen deze tijden worden uitgebreid. *Goed dat er in onze dorpen weer meer basisvoorzieningen terugkomen.*

- Van 19-21 juni wordt in de Tuinen van Frederiksoord het **dansfestival Drenthe on the Move** gehouden. Er is een grote diversiteit aan activiteiten waaraan jong en oud, geofend of niet aan kan deelnemen: bewegen, muziek en plezier met 11 muzikale optredens en 58 dans en zang workshops en speciale Doe-ateliers voor kinderen. Werelddans, Salsa, Hip Hop, Urban, Body percussie, zang en bruisende avondfeesten: Informatie: www.drentheonthemove.nl

Reacties/Suggesties over De Star zijn welkom op star.frederiksoord@home.nl – Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden een digitale versie van De Star aanvragen.

Denkt u er aan om wijzigingen van uw e-mailadres aan ons door te geven. In museum De Proefkolonie en in het Logement Frederiksoord is gratis een papieren versie verkrijgbaar.

Redactie – Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar
Opmaak en druk – Cor Krüter

SPONSOREN

